

Karolína KALECKÁ, *Reflexe války 1866 v Čechách v městském prostředí na příkladu Prahy*,
Praha, FF UK 2012, 47 s.

Posudek vedoucího bakalářské práce

Téma prusko-rakouské války 1866 patří v české populárně historické i odborné literatuře již prakticky od doby samotné války, jež tak zásadním způsobem proměnila mocenskou rovnováhu v Evropě i další směřování habsburské monarchie, k velmi frekventovaným. V naprosté většině však šlo o práce zaměřené na zahraničně- a mezinárodně politické souvislosti respektive popis vojenských událostí (O. Urban, Geoffrey Wawro, Pavel Bělina – Josef Fučík). Na rozdíl od velkých válečných konfliktů dvacátého století bylo doposud v literatuře jen velmi málo místa věnováno životu v zázemí, válečné každodennosti a paměti války tohoto konfliktu, tedy tématům, jež jsou tak charakteristická pro přístupy tzv. nových vojenských dějin. Když tedy autorka, zajímající se zejména o vojenské realie té doby, přišla s návrhem zpracovat odraz války 1866 v městském prostředí, velmi jsem tuto myšlenku uvítal.

Autorka rozčlenila práci do sedmi kapitol: v první uvádí stručný přehled pramenů a literatury; na tomto místě snad možné zmínit, zda přece jen nebylo možné zohlednit větší množství, zejména zahraniční, literatury: inspirativní a metodologicky přínosné nemusely být jen práce přímo k válce 1866, ale jiné případové studie k problematice městského prostředí uprostřed válečných konfliktů. Práce je primárně založena – a v tom vidím její největší přednost – na systematickém vytěžení zápisů pražské městské rady z příslušného období (šlo v bakalářském studiu o velmi kvalitní jazykový i paleografický výkon!) a opírá se též o pravidelné reference Národních Listů. Charakter pramenů do značné míry také určil povahu a způsob uchopení tématu: Kalecká se na reflexi v Praze války dívá spíše „shora“, jen minimálně využívá prameny (např. ego dokumenty), z nichž by bylo možné vystavět toto téma také jako sondu z dějin každodennosti.

Práce je primárně strukturována chronologicky (nabízela se např. také model „oni a my“, jenž by byl ovšem samozřejmě mnohem koncepčně náročnější): první dvě kapitoly jsou stručnější, přinášejí základní poznatky o reakci pražského obyvatelstva na vypuknutí a průběh války od optimistických očekávání až po zprávy o královéhradecké katastrofě. Vlastní těžiště práce spočívá v systematickém rozboru základních aspektů, jež pobyt okupačního vojska v Praze provázely (ubytování vojska, rekvizice, otázka násilností na civilním obyvatelstvu) (kap. 3) i v ukázce výjimečných opatření, jež pobyt Prusů v Praze přinesl např. v podobě

působení měšťanských ozbrojených sborů. Je podle mého názoru škoda, že poslední dvě kapitoly, věnované sociální otázce a národnostní problematice, jsou až příliš stručné.

Jestli jsem vyznění práce Karolíny Kalecké správně porozuměl, dospěla ke dvěma zajímavým závěrům: 1) Za situace, kdy z města odešly centrální rakouské úřady a úřední autority, se městská rada a konec konců i většina obyvatelstva se svízelnou zkouškou v podobě pruské okupace vypořádala na úrovni, dokázala udržet základní „životní funkce“ města. Čas od času sice byla nucena učinit kompromisy, jindy však dosáhla i drobných vítězství a v zásadě si zachovala tvář. 2) Válka, její katastrofální průběh a konec konců i ponechání Prahy jejímu osudu ze strany státních institucí nahrály národně radikálnímu proudu české politiky. Zejména v tomto druhém případě bych ovšem přece jen upozornil na skutečnost, že se Kalecká opírala vlastně především o jeden pramen (Národní Listy), který by pro potřeby objektivnějšího pohledu bylo zřejmě dobré do budoucna doplnit o další periodika či jiné prameny.

Základní nedostatky práce jsem naznačil již v textu: jde především o až příliš úzkou pramennou základnu, jež mimo jiné také zapříčinila, že autorka pominula problematiku německého obyvatelstva Prahy. K dalšímu zamyšlení vybízí i místy snad koncepčně i metodologicky příliš konzervativní přístup autorky. Ke kladům práce naopak patří volba neotřelého tématu, pečlivé založení práce na relativně rozsáhlém souboru studovaných pramenných materiálů i kultivovaný stylistický projev autorky.

Práce Karolíny Kalecké jako taková tak není prosta některých koncepčních i obsahových nedostatků; jestliže však je cílem bakalářské práce, aby uchazeč/ka prokázal/a znalost základů řemesla (formulace problému, práce s literaturou, výstavba odborného textu, vyhledání a interpretace pramenů), pak se domnívám, že Karolína Kalecká takové kompetence prokázal a navrhuji práci hodnotit stupněm **v ý b o r n ě**.

V Praze, dne 4. 9. 2012

prof. PhDr. Ivan Šedivý, CSc.